

ih je oko 4.200 poginulo, a 2.900 je ranjeno. Članak se sastoji od nekoliko dijelova posvećenih dragovoljcima, redovno unovačenim osobama, profesionalnim časnicima, posadama u garnizonima i redovnim vojnim jedinicama, liječnicima, medicinskim sestrama, filipinskoj izvidnici, sudskim materijalima, odlikovanjima i mirovina te su navedeni fondovi u kojima se nalazi gradivo o njima.

U rubrici *Odjeli* nalaze se obavijesti o otvaranju novog gradiva iz Nixonovog predsjedničkoga mandata – uglavnom dosjea Vijeća nacionalne sigurnosti i korespondencije, kratak pregled sadržaja nedavno deklasificiranih njemačkih dokumenata i izvještaj državnog arhivista Johna Carlina o planu stvaranja Arhiva elektroničkih dokumenata. Predsjednička knjižnica Eisenhower u Abileneu otvorila je javnosti audiovrpce njegovih razgovora u Ovalnom uredu Bijele Kuće, a Digitalna učionica Nacionalnog arhiva nudi nove obrazovne sadržaje dostupne i na web stranicama Arhiva. Također se donosi obavijest o dva požara koja su ove godine izbila u Washington National Records Center u Suitlandu, u kojima je uništeno oko 6.000 kutija gradiva, te kalendar događanja u idućim mjesecima.

Vlatka Lemić

SODOBNI ARHIVI 2000, sv. XXII., Maribor, travanj 2000.

U razdoblju od 12. do 14. travnja 2000. godine u Radencima je održano 22. savjetovanje "Sodobni arhivi" u organizaciji Pokrajinskog arhiva Maribor i Arhivističkog društva Maribor. S detaljima izlaganja održanih na Savjetovanju zainteresirani se mogu upoznati u časopisu *Sodobni arhivi sv. XXII*, dok za ovaj broj Arhivskog vjesnika donosimo, zbog njihovog iznimno velikog broja, samo kratak pregled izlaganja.

U uvodnom dijelu časopisa P.P. Klasinc predstavio je ukratko sadržaj Savjetovanja. Upozoravajući na neke od problema s kojima je suočena arhivska služba Slovenije, posebni naglasak stavlja na nedostatnu primjenu odredbi arhivskog zakonodavstva u upravljanju arhivskim gradivom kod samih stvaratelja. Da bi u pismohranama osnovne aktivnosti upravljanja arhivskim gradivom doveli do razine koja zadovoljava zahtjeve naše struke, potrebno je uspostaviti organiziranu službu *records managementa*, s kvalitetno osposobljenim djelatnicima. Čini se da u tom segmentu slovensko iskustvo uvelike podsjeća na ono hrvatske arhivske službe. Od ostalih tema autor je istaknuo i pitanje obrazovanja arhivista te položaja knjižnica u arhivima, kao važnog izvora za razumijevanje i proučavanje arhivskog gradiva.

U prvom dijelu članka *Od mikrofilmiranja do skeniranja*, Martin Modrušan govori o iskustvu Hrvatskog državnog arhiva u mikrofilmiranju arhivskoga gradiva, te prvim iskustvima u skeniranju. U drugom dijelu autor se osvrnuo na svoje dvade-

setogodišnje sudjelovanje na Savjetovanjima "Sodobni arhivi", obrađivane teme i izlaganja kojima se predstavljao.

Pierpaolo Dorsi u članku *Stanje arhivskoga gradiva u školskim ustanovama provincije Trst*, govori o projektu mikrofilmiranja gradiva arhiva škola, pohranjenog u Pokrajinskom arhivu u Trstu. Veliki dio gradiva škola s cijelog područja provincije Trst je tijekom vremena dobrim dijelom uništen. Razlog vjerojatno leži i u činjenici da talijansko zakonodavstvo ne predviđa obveze školskih ustanova prema državnim arhivima, u smislu nadzora i predaje gradiva. Kako je posljednjih godina u Italiji znatno poraslo zanimanje za gradivo školskih ustanova, organiziran je cijeli niz kongresa, seminara i tečajeva, na kojima su zajednički sudjelovale i škole i arhivi. U vezi s time pokrenut je i projekt mikrofilmiranja gradiva škola pohranjenog u Pokrajinskom arhivu u Trstu.

Duša Krnel-Umek u svom članku pod naslovom *Norme za opis arhivskoga gradiva na primjeru sređivanja fondova pravosuđa*, obrađuje temu posljednjih godina nerijetko prisutnu na brojnim arhivističkim savjetovanjima međunarodnog karaktera. Temu razrađuje uspoređujući Pravilnik o stručnoj obradi i evidentiranju arhivskoga gradiva i Opću međunarodnu normu za opis arhivskoga gradiva ISAD(G). Iz usporedbe elemenata koji se imaju koristiti pri opisu, razvidno je da je većina elemenata identična. U daljnoj razradi ona upozorava na načela kojih se treba pridržavati pri opisu arhivskoga gradiva. Stvarnu primjenu elemenata opisa prikazuje na primjeru dva pravosudna fonda – Pokrajinskog suda Ilirska Bistrica i Pokrajinskog suda Podgrad.

Zanimljiv prilog o sređivanju i opisu osobnih i obiteljskih fondova nalazimo u članku grupe autora L. Mikec-Auberšek, S. Velunšek, M. Gredelj. U članku se, osim o značenju osobnih fondova i sve većem interesu za proučavanje ove vrste gradiva posljednjih godina, govori i o važnosti nadzora nad privatnim arhivskim gradivom, o ulozi koju arhivi mogu odigrati u podizanju svijesti pojedinaca o važnosti zaštite arhivskoga gradiva koje je u privatnom vlasništvu. To se ostvaruje ne samo djelovanjem na razini pojedinačnih kontakata, nego i pedagoškom djelatnošću arhiva. Na kraju su na primjeru dva osobna fonda – Ivana Kosa i Frana Ksavera Meška, prikazana osnovna načela za sređivanje takve vrste arhivskoga gradiva.

Žarko Bizjak u članku pod naslovom *Vodič za fondove i zbirke arhiva na web stranicama*, predstavlja ovu vrstu obavijesnog pomagala kao jednog od osnovnih izvora informacija o arhivskom gradivu. Vodiči svih slovenskih javnih arhiva predstavljeni su i na njihovim web stranicama, a za neke od njih postoji mogućnost *on-line* pretraživanja. Temeljem usporedbe tih vodiča, autor zaključuje da su njihovi elementi prilično neujednačeni i nedosljedni. Stoga smatra nužnim da se izrade novi ili ažurirani vodiči na web stranicama, koji bi trebali sadržavati elemente propisane novim arhivskim pravilima i usklađene s elementima ISAD(G)-a. Za optimalnu izradu

vodiča svakako bi bilo uputno imati razrađenu i jedinstvenu klasifikaciju fondova. Članak je svakako vrijedan prilog i za hrvatsku arhivsku službu, koja se pred zaključenje projekta izrade Registra fondova, nalazi u fazi nastavka rada u smjeru izrade Vodiča, pa bi joj slična međunarodna iskustva mogla poslužiti za uklanjanje nekih nepravilnosti u izvršenju tog projekta.

Kao što je spomenuto u uvodnom dijelu, niz članaka bio je posvećen pitanju položaja i značaja knjižnica u arhivima. Osim uloge, stanja i perspektiva njihovog razvoja, bilo je riječi i o marketinškom aspektu knjižnica, te mogućnostima primjene Interneta u knjižnicama u arhivu.

Pored toga, časopis donosi i nekoliko članaka posvećenih pitanju zaštite arhivskoga gradiva. Obradene su teme od klasičnih postupaka zaštite, do pravnih aspekata zaštite, pri čemu je predstavljen i novi Pravilnik o zaštiti arhivskog i registraturnog gradiva Slovenije.

U članku pod naslovom *Sredenost gradiva kod stvaratelja*, Jancz Kopač predstavlja prijedlog nacrtu klasifikacijskog sustava koji može poslužiti kao uzorak za izradu klasifikacijskih sustava pojedinih stvaratelja, te pregled zakonskih propisa koji reguliraju rokove čuvanja pojedinih kategorija gradiva.

U članku Ž. Štrumbula nalazimo neke primjere zakonskog reguliranja rokova čuvanja arhivskoga gradiva prema iskustvima slovenske arhivske službe. Osim objašnjenja zakonske osnove kojom se ti rokovi utvrđuju, predstavljen je i popis zakona i propisa s područja Slovenije koji se odnose na spomenutu problematiku.

Temi koja se posljednjih godina gotovo nezaobilazno može pronaći na stranicama većine arhivističkih časopisa – obrazovanju arhivista, posvećen je niz članaka, u kojima su predstavljena iskustva u obrazovanju ne samo slovenske arhivske službe, nego i ona Historijskog arhiva u Tuzli, te Hrvatske radiotelevizije u stručnom obrazovanju arhivista koji rade s audiovizualnim arhivskim gradivom.

I. Pavletić je u svom članku predstavio *ArhiTec* sustav za računalno arhiviranje i digitalizaciju dokumenata. Prikazujući načelo njegovog rada, implementirana rješenja i neke tehnološke specifikacije sustava, autor također uspoređuje ArhiTec s nekim sličnim sustavima, utemeljenima na drugačijim tehnologijama. ArhiTec je sustav koji omogućuje hijerarhijsku pohranu dokumenata u digitalnom obliku, koja u kasnijoj fazi omogućuje njihovo lako i brzo pronalaženje. Ukratko su opisani postupci arhiviranja i pretraživanje u sustavu ArhiTec, njegove prednosti i nedostaci, te smjerovi razvoja novih verzija sustava.

Pitanje marketinga u arhivima posljednjih je godina također česta tema arhivističkih savjetovanja. Milan Selan u članku obrađuje ovu temu, naglašavajući kako brzi razvoj telekomunikacija, mogućnost pohrane podataka u sustavima s neposrednim pristupom i nagli pad cijena informacijske tehnologije, daje korisnicima mo-

gućnost *on-line* pristupa arhivskim bazama podataka i neposredno pretraživanje elektroničkih kopija dokumenata. Sve to pred arhive postavlja nove zahtjeve i nove poslovne funkcije, ali i dodatne troškove. Kako bi što uspješnije odgovorili na zahtjeve što ih suvremena tehnologija i opći trendovi u arhivskoj službi po pitanju dostupnosti postavljaju pred arhive, autor rješenje vidi u davanju koncesija različitim organizacijama, koje bi time preuzele brigu oko priprema i marketinga arhivskim informacijama, što bi arhivima ostavilo prostora za kvalitetni rad u području njihovih osnovnih djelatnosti.

Elektroničko arhivsko obavijesno pomagalo – iluzija struke ili realnost?, naslov je članka u kojem M. Novak razmatra utjecaj informacijske tehnologije na razvoj strategija pretraživanja arhivskoga gradiva. U budućnosti ćemo moći očekivati probleme pri realizaciji globalnog pristupa do specifičnih baza podataka različitih arhiva. Autor predlaže moguća rješenja, utemeljena na razvoju uvjeta za izradu elektroničkih obavijesnih pomagala. To je moguće realizirati s današnjom informacijskom tehnologijom, ali glavni problem treba očekivati pri primjeni postojećih metoda upita u globalnim arhivskim bazama podataka.

U drugom dijelu časopisa predstavljena su tri članka s područja arhivske teorije i prakse. U svojim tekstovima Michel Duchein i Peter Pavel Klasinc predstavljaju rad Međunarodnog instituta arhivskih znanosti u Mariboru posljednjih godina. Duchein pri tome kratku ocjenu rada Instituta daje kroz prikaz časopisa *ATLANTI* u posljednjih deset godina. Na kraju je predstavljen i projekt evidentiranja arhivskog gradiva u inozemstvu, s posebnim naglaskom na evidentiranje arhivskog gradiva u Štaterskom državnom arhivu u Grazu. P.P. Klasinc se pri tome osvrnuo na neke ranije aktivnosti na evidentiranju gradiva u inozemstvu, te ostvarenja spomenutog projekta.

Snježana Zgorelec

ATLANTI, Vol. 10, No. 1 (2000), Maribor, Slovenija 2000.

Atlanti je časopis koji izdaje Međunarodni institut arhivskih znanosti u Mariboru. Časopis prati i bavi se pitanjima suvremene arhivske teorije i prakse. U sada već prepoznatljivoj koncepciji svaki broj časopisa obrađuje jednu od tradicionalnih tema s područja arhivistike, odnosno prati suvremena kretanja u toj znanosti. Ovaj broj posvećen je petnaestoj konferenciji Međunarodnog instituta arhivskih znanosti koja je održana u Trstu pod naslovom Arhivski operacijski sustavi za manje arhive i arhivske knjižnice (*Archival Software Systems for Smaller Archives and Archive Libraries*). S obzirom da se radi o vrlo aktualnoj temi u suvremenoj arhivistici, ovaj je broj tiskan u dva sveska, od kojih je prvi posvećen operacijskim programima u arhivima, a drugi svezak se odnosi na arhivske knjižnice.